

Lausunto Lapin älykkään erikoistumisen strategiaksi vuosille 2023 – 2027
Rovaniemen kaupunki/elinvoimapaalvelut
25.1.2023

Lapin älykkään erikoistumisen strategia vuosille 2023–2027 on vahvasti linjassa Euroopan unionin vuosien 2021–2027 rahoitusohjelman ja ”Uudistuva ja osaava Suomi 2021 -2027” - ohjelman kanssa. Strategia on varsin kattava ja kuvaukset toimintaympäristöstä sekä haasteista ovat helposti tunnistettavia.

Strategiassa on kiinnitetty hyvin huomiota lappilaisen elinkeinoelämän vähäiseen toimintaan tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnassa. Strategiassa todetaan, että yritykset ovat halukkaita TKI-toimintaan, mutta yhteys TKI – kehittäjiin kuten korkeakouluihin on vähäistä. Tämä on tunnistettu jo useamman vuosikymmenen ajan, mutta käytännön ratkaisua vahvempaan yhteistyöhön ei ole löytynyt. Myöskään tässä strategiassa ei käytännön ratkaisua ole esitetty riittävän konkreettisella tasolla.

Lapin älykkään erikoistumisen strategiaa toimeenpano tukeutuu pääosin alue- ja rakennepolitiikan rahoitukseen. Hanketoiminnassa on haasteellista saada yrityksiä osallistumaan aidosti hankkeiden toteutukseen. TKI – toiminnassa pääosa rahoituksesta kohdentuu juurikin koulutus- ja tutkimuslaitosten hankkeiden rahoitukseen ja pääosin osaamisen kehittämiseen. Mikro- ja pk-yritysten on vaikea nähdä niistä saatava lyhyen tähtäimen hyöty. Business Finlandin mahdollistamat kehittämistuet ovat yritysten helpommin hallittavissa ja haettavissa.

Kaupunkien ja kuntien rooli TKI-toiminnassa on vielä hahmottumassa. Työ- ja elinkeinoministeriö on tehnyt 15 yliopistokaupungin ja pääkaupunkiseudun kanssa innovaatioita vahvistavat ekosysteemisopimukset, jossa myös Rovaniemi on mukana. Rovaniemen innovaatioita vahvistavan ekosysteemin sopimuksen teemat ovat arktinen matkailu sekä tulevaisuuden hyvinvointipalvelut ja etäisyyksien hallinta. Nämä yhdistyvät hyvin Lapin älykkään strategiassa ehdotettuun teemaan hyvinvointi- ja elämyspalveluita luonnosta.

Lapin älykkään erikoistumisen strategian pääteemat ovat edellä mainitun hyvinvointi- ja elämyspalveluita luonnosta lisäksi kiertotalous kestävän kasvun perustana, uusiutuvan energian ratkaisut omavaraisuuden edistäjänä sekä teknologiat kestävän tuotannon ja palvelujen uudistajana. Strategiassa olisi toivonut laajempaa kuvaa lappilaisista luovista aloista ja arktisesta muotoilusta ml. palvelumuotoilu. Muotoilu on keskeinen osaamisalue Lapin yliopiston taiteiden tiedekunnassa ja yliopisto tekee vahvaa yhteistyötä Lapin ammattikorkeakoulun kanssa mm. digitaalisten ratkaisujen kehittämisessä. Lapin yliopiston palvelumuotoiluosaaminen on sekä kansallisesti että kansainvälisesti tunnustettua ja tämä tulisi näkyä myös älykkään erikoistumisen strategian sisällöissä.

Strategiassa nostetaan hyvin esille sen seurannan ja toteutumisen arvioinnin tarve. Aiemmissa Lapin älykkään erikoistumisen strategioissa näin ei ole tehty. Ekosysteemyöllä on keskeinen rooli sekä kansallisen että alueellisen TKI-politiikan toteutuksessa ja siksi tämän toiminnan seuranta ja mittarointi on tärkeää myös maakunnallisten toimien ja resurssien vaikutusten seurana. Innovaatioita vahvistavat ekosysteemisopimuskaupungit ovat muodostaneet ”Innokaupungit” verkoston, joka kehittää ekosysteemisopimusten vaikuttavuusmallia. Tästä työstä voi olla hyötyä myös Lapin älykkään erikoistumisen strategian vaikuttavuuden arvioinnissa ja mittarien määrittelyssä.